

Sygn. akt III AUa 8/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. w Szczecinie

sprawy K. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wG.

o podjęcie wypłaty emerytury z datą wcześniejszą

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 października 2013 r. sygn. akt VI U 1161/13

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 8/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił K. J. uchylenia decyzji z 3.10.2011 r. w części, w jakiej decyzja zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) prawo do emerytury za okres 1.10.2011/21.11.2012 r.

Ubezpieczona K. J. odwołała się od decyzji. Wniosła o jej uchylenie i orzeczenie o obowiązku wypłaty wyrównania emerytury zawieszonyj decyzją z 3.10.2011 r., a uchyloną w 11.01.2013 r., to jest świadczenia za okres 1.10.2011/

21.11.2012 w wysokości 47.210,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012 r. K 2/12.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że ubezpieczona nie jest beneficjentem wspomnianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29.10.2013 r. oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie oparto na ustaleniach z których wynika, że K. J. na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z 24.03.2004 r. uzyskała prawo do emerytury od 1.02.2004 r. Wypłata emerytury została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia i wejście w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczona 5.03.2009 r. wystąpiła z wnioskiem o podjęcie wypłaty emerytury, pozostając nadal w zatrudnieniu oraz o przeliczenie emerytury według nowej obowiązującej od marca 2009 r. kwoty bazowej. Decyzją z 1.04.2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie ustalił wysokość i wznowił wypłatę emerytury od 1.03.2009 r. W dniu 14.02.2011 r. ubezpieczona odwołała się od informacji organu rentowego otrzymanej w 31.01.2011 r. w sprawie wstrzymania wypłaty emerytury z dniem 1.10.2011 r. na podstawie art. 27 ustawy z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy w piśmie z 2.03.2011 r. ponownie poinformował ubezpieczoną o treści przepisów prawa i skutkach nie przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego fakt rozwiązania stosunku pracy. Ubezpieczona odwołała się od tej informacji. Postanowieniem z 28.04.2011 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie VI U 495/11 odrzucił odwołanie ubezpieczonej. Decyzją z 3.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej od 1.10.2011 r. wypłatę emerytury. W dniu 5.04.2012 r. ubezpieczona wniosła o uruchomienie wstrzymanej emerytury i zwrot odebranych świadczeń emerytalnych od 1.10. 2011 r. wraz z należnymi odsetkami. Decyzją z 7.05.2012 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do wznowienia wypłaty emerytury. W dniu 23.11.2012 r. ubezpieczona złożyła kolejny wniosek o wypłatę zawieszony emerytury i o zwrot odebranych świadczeń emerytalnych od 1.10.2011 r. wraz z należnymi odsetkami; 19.12.2012 r. ubezpieczona złożyła wniosek o wznowienie postępowania w trybie art. 145 a k.p.a. zakończonej decyzją z 3.10.2011 r., a następnie uchylenie jej jako bezprzedmiotowej oraz wypłatę wstrzymanych świadczeń począwszy od 1.10.2011 r. Decyzją z 7.01.2013 r. organ rentowy zwrócił skargę i wskazał, że ubezpieczona wniosła odwołanie do sądu powszechnego właściwego do rozstrzygnięcia sprawy i postępowanie to zostało zakończone postanowieniem z 28.04. 2012 r., VI U 495/11. Decyzją z 11.01.2013 r. organ rentowy wznowił ubezpieczonej wypłatę emerytury od 22.11.2012 r. i wskazał, że uchylił decyzję z 3.10.2011 r. o wstrzymaniu wypłaty emerytury. W dniu 13.02.2013 r. ubezpieczona odwołała się od decyzji z 7.01.2013 r. i wniosła o jej uchylenie w całości. Decyzją z 26.02.2013 r. organ rentowy uchylił decyzję z 7.01.2013 r. wskazując, że mylnie zwrócił skargę ubezpieczonej uznając, że właściwym do rozpatrzenia skargi jest sąd powszechny. Z uwagi na zaspokojenie roszczenia ubezpieczonej nie nadano odwołaniu dalszego biegu. W dniu 13.06.2013 r. ubezpieczona wezwała organ rentowy do wypłaty zaległej emerytury za okres 1.10.2011/ 22.11.2012 r. z ustawowymi odsetkami. W odpowiedzi organ rentowy wydał sporną decyzją z 4.07.2013 r.

Sąd okręgowy nie uwzględnił odwołania. Argumentował, że ubezpieczona słusznie zauważyła, że organ rentowy powołał się w zaskarżonej decyzji na decyzję, która nie obowiązuje w obrocie prawnym, jednak miał na względzie treść zaskarżonej decyzji, która decydowała o zakresie rozstrzygnięcia, zaś z treści tej decyzji wynikało, że organ rentowy odmówił ubezpieczonej wypłaty świadczenia za okres 1.10.2011/ 21.11.2012, a nie uchylenia decyzji, która już została uchylona. Sąd okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego odnoszące się do zasadności odmowy ubezpieczonej wypłaty świadczeń emerytalnych za wskazany w zaskarżonej decyzji okres z uwagi na stanowisko zawarte w uzasadnieniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Zgodnie z treścią art. 103 ust. 2a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego w chwili nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury, prawo do tego świadczenia ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio, przed

dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Na tej podstawie organ rentowy zawiesił ubezpieczonej wypłatę emerytury w decyzji z 24.03.2004 r. o przyznaniu prawa do świadczenia. Ustawą z 21.11.2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. 2008 r. Nr 228, poz. 1507), która weszła w życie 8.01.2009 r., art. 103 ust. 2 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został uchylony. Konsekwencją uchYLENIA tego przepisu była decyzja z 1.04.2009 r. na podstawie której organ rentowy wznowił wypłatę emerytury K. J.. Z dniem 1.01.2011 r. weszła w życie ustawa z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2010 r., Nr 257, poz. 1726). Na podstawie jej art. 6 do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodano art. 103 a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z dniem wejścia w życie cytowanego przepisu organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury z uwagi na to, że pozostawała w stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Wypłata świadczenia została wznowiona dopiero 11.01.2013 r. W wyroku z 13.11.2012 r., K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16.12.2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1.01.2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (wyrok TK z 13.11.2012 r., sygn. akt K 2/12, publ. OTK-A2012/10/121, Dz. U. 2012 Poz. 1285). Sąd okręgowy zatem rozważył, że przytoczony wyrok w zakresie, w jakim stwierdza niekonstytucyjność przepisów wprowadzających art. 103a do ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2009 r., Nr 153, poz. 1227) nie odnosi się do ubezpieczonej ponieważ problem w rozpatrywanej przez Trybunał sprawie dotyczył jedynie oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16.12.2010 r. rozszerzyć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, ale tylko wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie 8.01.2009/ 31.12.2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Sąd okręgowy zatem w sprawie uznał, że ubezpieczona w chwili składania wniosku o emeryturę i nabycia tego prawa objęta była takim samym ryzykiem emerytalnym, jakie wprowadzono w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie bowiem z obowiązującym w dniu 8.05.2008 r. dawnym art. 103 ust. 2a, ryzyko emerytalne od którego zależało nabycie przez ubezpieczoną prawa do emerytury obejmowało, podobnie jak obecnie, wymóg rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. W konsekwencji sąd okręgowy uznał, że roszczenie ubezpieczonej o wypłatę zawieszonych świadczeń emerytalnych było nieuzasadnione.

Apelację od wyroku złożyła ubezpieczona zarzucając naruszenie prawa procesowego, art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie oraz wadliwą ocenę stanu faktycznego, mającą wpływ na wynik sprawy, polegającą na przyjęciu, iż zasadna była odmowa wypłaty świadczeń za sporny okres wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012 r, oraz naruszenie prawa materialnego: art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i w związku z art. 190 ust 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez błędną wykładnię tych przepisów i ustalenie, że ubezpieczonej nie przysługuje prawo do wypłaty emerytury za sporny okres. Skarżąca merytorycznie wnioskuje o zmianę orzeczenia oraz poprzedzającej go decyzji i nakazanie wypłaty emerytury sporny za okres, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu argumentowano, że decyzja zawieszająca wypłatę świadczenia została prawomocnie uchylona decyzją z 11 stycznia 2013 r., a zatem nie występuje w obrocie prawnym, co uzasadniało żądanie wypłaty świadczeń emerytalnych za ww. okres jako wymagalnych. Natomiast decyzja z 4.07. 2013 r. nie rozstrzygała kwestii związanych z decyzją z 3.10.2012 r. w zakresie zawieszonych emerytur i stanowiła omyłkę jurydyczną organu rentowego. Skarżąca wyraziła przekonanie, że z chwilą ogłoszenia wymienianego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw, art. 28 ustawy zmieniającej z 16.12.2010 r. utracił moc w zakresie, w

jakim przewidywał stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1.01.2011 r. Natomiast art. 103a ustawy emerytalnej pozostaje w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1.01.2011 r. Ubezpieczona nabyła prawo do emerytury przed 1.11.2011 r. i z tego względu zasadne jest wznowienie wypłaty emerytur od dnia jej zawieszenia. Skarżąca wniosowała również o uwzględnienie zmienionego stanu prawnego po wejściu w życie ustawy z 13.12.2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od 1.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r.

Sąd apelacyjny rozważył apelację i uznał, że jest niezasadna.

Argumentacja sądu I instancji wskazująca na brak podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji ZUS jest prawidłowa i w pełni podzielana przez sąd apelacyjny, zaś rozstrzygnięcie jest zgodne z ugruntowaną linią orzeczniczą. Bezspornie ubezpieczona uzyskała prawo do emerytury od 1.02.2004 r. jednocześnie będąc nieprzerwanie zatrudnioną. Należy wskazać, że przepis art. 103 ust. 2a ustawy z 17.12.1998 r. w dacie od której przyznano ubezpieczonej emeryturę stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego; zatem skarżąca składając w roku 2004 wniosek o emeryturę miała świadomość konieczności rozwiązania stosunku pracy w celu uzyskania świadczenia. Nowelizacją dokonaną ustawą z 21.11.2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylono art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej. W wyniku tego zabiegu legislacyjnego ustawodawca umożliwił jednoczesne pobieranie emerytury i pozostawanie w stosunku zatrudnienia. Ubezpieczona skorzystała z tej zmiany przepisów. Kolejna zmiana przepisów dokonana przez ustawę z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła do ustawy emerytalnej przepis art. 103a, na mocy którego prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, przez co świadczenie ubezpieczonej zostało zawieszone. Sąd apelacyjny wskazuje, że dla prawidłowego rozumienia przywoływanego rozstrzygnięcia Trybunału konieczne jest nie tylko odczytanie sentencji orzeczenia, ale przede wszystkim jego uzasadnienia. Właśnie z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012 r. wynika stanowisko prawne przywoływane przez sąd okręgowy, a mianowicie że wyrok ma zastosowanie do osób, które prawo do emerytury nabyły w okresie 8.01.2009 /31.12.2009; pogląd ten jest jednoznaczny i wynika stąd, że treść ryzyka emerytalnego z tego okresu nie przewidywała konieczność rozwiązania zatrudnienia z dotychczasowym pracodawcą, a więc nowelizacja przepisów z 16.12.2010 r. stanowiła dla nich zaskoczenie i godziła między innymi zasadę zaufania obywateli do państwa i prawa przez nie stanowionego. Z kolei osoby, które nabyły prawo do emerytury przed datą 8.01.2009 r. w celu uzyskania świadczenia emerytalnego zobowiązane były rozwiązać dotychczasowy stosunek zatrudnienia. Apelująca znalazła się właśnie w kręgu tych osób. Składając wniosek miała świadomość obowiązujących w tamtym okresie przepisów, a po liberalizacji ustawy emerytalnej skorzystała z nowego prawa i niejako przy okazji kontynuując zatrudnienie jednocześnie otrzymywała emeryturę. Późniejsze wprowadzenie art. 103a ustawy emerytalnej z całym przekonaniem pogorszyło sytuację ubezpieczonej, jednak w żadnej mierze nie stanowiło naruszenia zasady ochrony praw nabytych ani zasady zaufania obywateli do prawa, co w konsekwencji spowodowało, że wskazane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie mogło stanowić podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji. Tym samym wyrok sądu I instancji, jest prawidłowy jako, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczył sytuacji prawnej i faktycznej w jakiej znalazła się ubezpieczona. Ubezpieczona prezentuje odmienne stanowisko w zakresie interpretacji pojęcia ryzyka emerytalnego jednak, wobec jednoznacznej treści uzasadnienia Trybunału, nie może to zmienić przekonania sądu apelacyjnego co do słuszności rozstrzygnięcia.

Odnosząc się do zarzutu apelacji należy też wskazać, że sądy powszechne rozpoznają odwołania od decyzji organu rentowego w trybie procedury cywilnej wynikającej z przepisów kodeksu postępowania cywilnego, nie procedury administracyjnej. To oznacza że pod orzecznictwo sądów powszechnych poddawane są spory między organem rentowym a ubezpieczonym jedynie w ich merytorycznym zakresie; innymi słowy sądy powszechne orzekają na gruncie prawa materialnego przy zastosowaniu procedury cywilnej. Sądy powszechne nie stosują przepisów kodeksu

postępowania administracyjnego i nie oceniają formalnych uchybień organu rentowego, oceniają natomiast treść merytoryczną decyzji i jej materialno prawne konsekwencje dla ubezpieczonego. Zasadnie zatem sąd okręgowy badał merytoryczną treść decyzji w kontekście żądania ubezpieczonej i nie poprzestał na skutkach formalno prawnych czynności organu rentowego.

W ocenie sądu apelacyjnego dla rozstrzygnięcia sprawy nie miał znaczenia procesowego wniosek skarżącej o uwzględnienie zmienionego stanu prawnego po wejściu w życie ustawy z 13.12.2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od 1.10.2011 r. do dnia 21.11.2012 r. Wskazana ustawa stanowi bowiem o prawach podmiotowych wymienionych w niej adresatów, które to prawa mogą być realizowane tylko na gruncie przepisów tej ustawy z wykorzystaniem wszystkich możliwości prawnych. Przepisy ustawy działają na przyszłość i nie mają wpływu na stany faktyczne, ale też prawo materialne dotychczas istniejące. Zatem w ocenie sądu apelacyjnego nie mogą być podstawą od odmiennej interpretacji okoliczności prowadzonego w tej sprawie postępowania.

Zważając na powyższe sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej.